

- створення установки на саморозвиток та самовдосконалення креативних якостей особистості;
- створення на заняттях креативного клімату;
- активізація науково-дослідницької діяльності;
- використання різноманітних інноваційних педагогічних технологій, які сприяють розвитку креативності [2, с. 57].

Треба відзначити, що на сьогодні питання щодо формування креативності майбутніх педагогів у процесі фахової підготовки є майже не розробленою, тому потребує подальшого педагогічного дослідження.

Література

1. Дубасенюк О. А. Креативний підхід до професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів / О. А. Дубасенюк // Креативна педагогіка. – 2011. – № 4. – С. 23-28.
2. Сидоренко Т. Творчість у діяльності вчителя / Т. Сидоренко // Рідна школа. - 2001. - № 5.- С.55-57.

УДК 373.31.035:316.647.5-057.874

МІШКО М.
ЛАЛАК Н.В.

Мукачівський державний університет

В. О. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Проблема толерантності нині залишається однією з найскладніших, а подекуди й суперечливих в педагогіці. Тому на сучасному етапі розвитку суспільства в процесі формування толерантної свідомості молодших школярів дуже важливими є ідеї В. Сухомлинського. Безцінною є творча спадщина педагога, вона й досі залишається невичерпним резервом навчально-виховного процесу в початковій школі, що допомагає якнайкраще зрозуміти бажання й душі дітей, спрямувати сили на виховання у них позитивних рис характеру .

Вищезазначену проблему досить активно досліджують як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Серед них: С. Братченко, Р. Валітова, В. Васильєв, О. Грива, Ю. Тищенко та інші. Аналіз філософських та педагогічних джерел засвідчує, що толерантність – це не завжди терпимість, а активна позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини. У сучасних умовах толерантність є готовністю та певною мірою здатністю реагувати на зовнішній світ через емпатію, довіру, співпереживання, комунікативні уміння. Така готовність пов'язана з індивідуальною ментальністю, системою ціннісного ставлення до інших людей, досвіду в цілому. Вагомий вклад у педагогіку толерантності вніс В. Сухомлинський. У його працях особливе місце приділено вихованню дітей у дусі дружби народів. Саме Василь Олександрович виділив два взаємопов'язаних напрямки: встановлення духовного спілкування вихованців з

дітьми інших національностей та прояв емоційно-ціннісного ставлення до людей іншої національності в конкретній діяльності.

Особливого значення у розвитку толерантної особистості дитини В. Сухомлинський надавав учителю, який має бути завжди активною, творчою особистістю. Роль педагога у цьому процесі дійсно важлива, адже складно уявити, що нетолерантний учитель зможе виховати толерантне ставлення у школярів до інших людей, етносів, культур. Педагог активно запроваджував виховання почуття дружби до народів у Павлівській школі, де вихователі та вчителі використовували різні цікаві види роботи з дітьми: розповіді, бесіди, ігри, що чергувалися з читанням книг про дружні стосунки між етносами, про випробування, які спіткали їх долю, про спільну діяльність тощо.

Надзвичайно актуальним залишається ця проблема для Закарпаття. Питання полікультурного виховання, яке хоч і ґрунтується на пізнанні культур різних народів, що живуть на одній території, але воно не заперечує національного, а розглядається як органічні складові єдиного процесу, що забезпечує більш глибоке засвоєння і розуміння як національних, так і загальнолюдських моральних цінностей. Таке виховання допомагає дітям молодшого шкільного віку поважати як цінності українського народу, так і толерантно ставитися до ціннісних орієнтацій представників інших етнічних груп, до прикладу: угорців, румунів, словаків, поляків, євреїв. У Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» особлива увага приділяється вихованню шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій усіх народів, що заселяють Україну; у Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті зроблено акцент на формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, підготовлена до життя і праці в динамічному світі. За даними департаменту освіти і науки Закарпатської ОДА із 668 шкіл регіону у 118 навчаються мовами нацменшин. У 68 закладах навчальний процес здійснюється суто угорською, 30 – двомовних шкіл, де викладають українською й угорською або російською й угорською, також є 12 румунських загальноосвітніх навчальних закладів. Толерантна свідомість молодших школярів формується у навчально-виховному процесі завдяки орієнтації їх на культурний вибір, надання можливості сповідати свою релігію, національну, народну культуру, визнання права на рівнозначне існування і розвиток всіх соціальних верств населення в сучасному світі.

Аналіз педагогічної спадщини підвів нас до висновку, що в основі міжнаціональних стосунків, на думку В. Сухомлинського, мають лежати такі заповіді:

- 1) бережи недоторканість, уразливість іншої людини;
- 2) знай, що твоє нерозумне, холодне слово може образити, вразити, засмутити, потрясти;
- 3) не можна змішувати людські слабкості й зло. Проти зла треба боротися. Зло нетерпиме;
- 4) велике зло – принижує достоїнство іншої людини;
- 5) дорогим для тебе має стати не «моє», а наше, тобто цінності, що належать суспільству, створені суспільством для щастя й радості всіх, кожної особистості.

Отже, цими заповідями педагог-гуманіст закликає особистість до толерантності, поваги, розуміння у стосунках з людьми іншої національності.

Література

1. Голік Л. О. Полікультурна освіта в Україні / Л. О. Голік, Т. В. Клинченко, М. Ю. Красовицький, Г. І. Левченко // Завуч. – 2009. – № 29/35. – С.3-4.
2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: У 5 т. – К.: Радянська школа, 1976. – Т. 3. – 335 с.
3. Боришевський М. Й. Гуманізм педагогічної системи В.О.Сухомлинського // Початкова школа. – 2005. – № 10-11. – С. 4-8.
4. Бех І. Почуття цінності іншої людини як моральний пріоритет особистості: / І. Бех// Початкова школа. – 2001. – № 12.

УДК 371.134.03:001.895

МІШКУЛИНЕЦЬ О.О.

Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ

ІННОВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Сучасному суспільству потрібні творчо мислячі фахівці, а це передбачає творче освоєння студентами сучасного змісту освіти. Відбувається постійний пошук нових підходів, які б забезпечували ефективність навчання, що є неможливим без інноваційної діяльності вчителів та викладачів ВНЗ. На жаль, є чимало матеріально-технічних, фінансових, соціальних труднощів, що стримують інноваційні стремління наших педагогів, заважають їм оволодіти сучасною духовною та педагогічною культурою, необхідною для творчості. Існує явна суперечність між прагненнями і реальними можливостями педагогічного співтовариства в освоєнні та оцінюванні нового. Саме тому інноваційна готовність вчителя, тобто бажання та уміння використовувати нові педагогічні технології й конструювати власні, має розглядатись і формуватись як найважливіша складова його професійної компетентності [5, с. 25].

О. І. Огієнко відзначає, що головними чинниками інноваційної підготовки вчителя є розвиток його індивідуального стилю діяльності, відкритість до нового, усвідомлене ставлення до впроваджуваної інновації, оскільки освоєння нового завжди відбувається на індивідуально-особистісному рівні [3, с.155].

Успішність інноваційної готовності передбачає, що майбутній педагог усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не тільки на професійному, а й на особистісному рівні. Однак включення педагога в інноваційний процес часто відбувається спонтанно, без урахування його професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності. Стає зрозумілим, що у структурі професійно спрямованої особистості майбутнього педагога інноваційна готовність є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні проблеми для особистісно зорієнтованої освіти.

Разом з тим, інноваційна готовність є внутрішньою силою, що формує

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>